

อาการแสดงของโรคผิวหนังและเยื่อในเด็กที่ติดเชื้อเอดส์

นายรัชชัย คีขจรเดช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชากุมารเวชศาสตร์ ภาควิชากุมารเวชศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-638-206-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MUCOCUTANEOUS MANIFESTATION IN PEDIATRIC AIDS

MR. TAWATCHAI DEEKAJORNDECH

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science Programme in Pediatrics

Department of Pediatrics

Graduate School

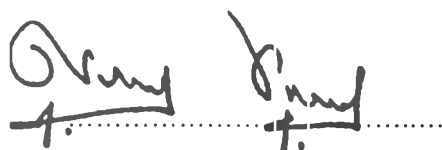
Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-638-206-3

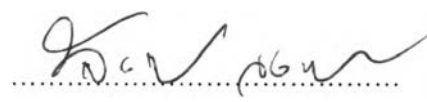
หัวข้อวิทยานิพนธ์   อาการแสดงของโรคผิวหนังและเยื่อในเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวี
โดย   นายธวัชชัย ดีขจรเดช
ภาควิชา   กุมารเวชศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิง ศิริวรรณ วนานุกูล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม   ศาสตราจารย์แพทย์หญิง อูษา ทิสยากร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....
(ศ.นพ. สุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(รศ.นพ. สังคม จงพิพัฒน์วณิชย์)

ประธานกรรมการ

.....
(ผศ.พญ. ศิริวรรณ วนานุกูล)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ศ.พญ. อูษา ทิสยากร)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

.....
(อ.พญ. จิตรลดา วิภากุล)

กรรมการ

ช วัชชัย คีจจรเดช: อาการแสดงของโรคผิวหนังและเยื่อในผู้ป่วยเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวี
(Mucocutaneous Manifestation in Pediatric AIDS)

อ.ที่ปรึกษา : ศ.พญ.ศิริวรรณ วนานุกูล อ.ที่ปรึกษาร่วม : ศ.พญ.อุษา ทิสยากร

39 หน้า, ISBN 974-638-206-3

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความชุกของการแสดงของโรคทางผิวหนังและเยื่อในเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวีและความสัมพันธ์ระหว่างอาการแสดงทางโรคผิวหนังและเยื่อกับความรุนแรงของโรคเอชไอวี

รูปแบบการวิจัย การวิจัยเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง

สถานที่ศึกษา ฝ่ายกุมารเวชศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

ประชากร ผู้ป่วยเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวี 75 คน ที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ในช่วงระยะเวลา 1 ปี (ตั้งแต่กุมภาพันธ์ 2540 - กุมภาพันธ์ 2541) จะได้รับการตรวจร่างกายและการตรวจเลือด

วิธีการศึกษา วินิจฉัยโรคทางผิวหนังและเยื่อจากการตรวจร่างกายและการตรวจทางห้องปฏิบัติการตามความจำเป็นในผู้ป่วยแต่ละรายเช่น KOH, Tzanck smear, cultrue เป็นต้น และตรวจ CD₄ cell count ในผู้ป่วยทุกราย

ผลการศึกษา ความชุกของโรคทางผิวหนังและเยื่อในเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวีเท่ากับร้อยละ 44 และพบว่าค่า Mean CD₄ ในกลุ่มที่มีโรคทางผิวหนังและเยื่อมีค่าต่ำกว่าในกลุ่มที่ไม่มีโรคทางผิวหนังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$) และพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างโรคทางผิวหนังและเยื่อและความรุนแรงของโรคเอชไอวี ($P < 0.01$ และ < 0.01 ตามลำดับ)

บทสรุป อาการแสดงของโรคทางผิวหนังและเยื่อในเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวีพบได้บ่อย (44%) สาเหตุส่วนใหญ่เป็นจากการติดเชื้อ และเมื่อความรุนแรงของโรคเอชไอวีมากขึ้นจะพบอาการแสดงของโรคทางผิวหนังและเยื่อได้มากขึ้นและหลายชนิดขึ้น การตรวจพบอาการแสดงของโรคทางผิวหนังและเยื่อในผู้ป่วยเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวีเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ได้การวินิจฉัยที่แน่นอนและได้รับการรักษาที่เหมาะสมต่อไป

ภาควิชา ..... กุมารเวชศาสตร์
สาขาวิชา ..... กุมารเวชศาสตร์
ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิสิต ..... ชวัช วัชชัย
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... ศิริวรรณ วนานุกูล
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

# #

KEY WORD:

MAJOR : Mucocutaneous manifestation/prevalence/Pediatric AIDS

TAWATCHAI DEEKAJORNDECH : Mucocutaneous Manifestation in Pediatric

AIDS. Thesis Advisor: Ass.Prof.SIRIWAN WANANUKUL,MD. Thesis Co-advisor:

Prof. USA ; THISAKORN,MD. 39 pp., ISBN 974-638-206-3

Objective : To find prevalence of mucocutaneous manifestation in Pediatric AIDS and analysis the association between mucocutaneous manifestation and severity of AIDS (clinical staging and immunosuppression).

Design : Cross-sectional descriptive study

Setting : Department of Pediatrics, Chulalongkorn University.

Patient : 75 HIV-infected children were examined and taken blood sample.

Method : Complete dermatologic examination were performed. Diagnosis of mucocutaneous disorder were made clinically and confirmed with appropriate diagnostic procedure i.e. KOH, Tzanck smear, biopsy and culture. CD₄ cell count were performed in all patient.

Result : Prevalence of mucocutaneous manifestation in Pediatric AIDS is 44% and Mean CD₄ in positive skin disorder groups are lower than in negative groups significantly (P < 0.01). There are significant association (P < 0.01 and < 0.01) between mucocutaneous manifestation and severity of HIV disease (both immunosuppression and clinical staging).

Conclusion : Increased prevalence of mucocutaneous manifestations is found in Pediatric AIDS. The severity of mucocutaneous manifestation is correlated with the immune status of the patients. It is important to recognize the mucocutaneous manifestations noted in pediatric AIDS, so that proper diagnosis can be made and appropriate therapy may be administered.

ภาควิชา.....กุมารเวชศาสตร์.....

สาขาวิชา.....กุมารเวชศาสตร์.....

ปีการศึกษา.....2540.....

ลายมือชื่อนิสิต.....ชรัสชัย ตีพิมพ์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....สิริวัน วัฒนกุล.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ผศ.พญ. ศิริวรรณ วนานุกูล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ศ.พญ. อูษา ทิสยากร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำต่าง ๆ ในการวิจัยมาตลอด รวมทั้งอ. นพ. อิศรางค์ นุชประยูร ผู้ซึ่งให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำในด้านสถิติอย่างดียิ่ง และขอขอบคุณ อ. นพ. ชิษณุ พันเจริญ ผู้ซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับ CD4 นอกจากนั้นขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการ ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการตรวจทางห้องปฏิบัติการมาตลอด และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้มาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตารางและแผนภูมิ.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 คำจำกัดความในการวิจัย.....	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 ปรีทรรศน์วรรณกรรม.....	10
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	
3.1 ประชากร.....	12
3.2 การสังเกตและการวัด.....	12
3.3 การรวบรวมข้อมูล.....	13
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	13
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	14
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล	
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	25
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	26
รายการอ้างอิง.....	31
ภาคผนวก.....	34
ประวัติผู้วิจัย.....	36

สารบัญตารางและแผนภูมิ

		หน้า
ตารางที่ 1	แสดงความรุนแรงของภูมิคุ้มกันบกพร่องโดยใช้ CD4 ตามอายุของผู้ป่วยที่ติดเชื้อเอชไอวี	8
ตารางที่ 2	แสดงการจัดกลุ่มผู้ป่วยที่ติดเชื้อเอชไอวีโดยการใช้ลักษณะทางคลินิกร่วมกับความรุนแรงของภูมิคุ้มกันบกพร่อง	8
ตารางที่ 3	แสดงจำนวนผู้ป่วยแบ่งตามเพศและลักษณะอาการทางคลินิก	14
ตารางที่ 4	แสดงจำนวนผู้ป่วยและค่า Mean CD4 ในกลุ่มที่มีและไม่มีโรคทางผิวหนังและเชือบุ โดยแบ่งตามกลุ่มอายุ	14
ตารางที่ 5	และแสดงจำนวนผู้ป่วยที่มีและไม่มีโรคทางผิวหนังและเชือบุ โดยแบ่งตามความรุนแรงของโรค	15
ตารางที่ 6	แสดงความถี่ของโรคผิวหนังและเชือบุที่พบ แสดงเป็นร้อยละของจำนวนผู้ป่วยที่มีโรคผิวหนังและเชือบุทั้งหมด	16
ตารางที่ 7	แสดงค่า Mean CD4 ในกลุ่มที่มีและไม่มีโรคผิวหนังและเชือบุ	17
ตารางที่ 8	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาการทางคลินิกกับการพบโรคทางผิวหนังและเชือบุ	18
ตารางที่ 9	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงของภูมิคุ้มกันบกพร่องกับการมีโรคทางผิวหนังและเชือบุ	19
ตารางที่ 10	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางคลินิกกับการพบเชื้อราในช่องปาก	20
ตารางที่ 11	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงของภูมิคุ้มกันบกพร่องกับการพบเชื้อราในช่องปาก	21
แผนภูมิที่ 1	แสดงการแพร่ระบาดของโรคเอชไอวีในประเทศไทย	1
แผนภูมิที่ 2	แสดงจำนวนผู้ป่วยเอชไอวีทั้งหมดและเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวีจากมารดา จำแนกเป็นรายปี ตามวันเริ่มป่วยในประเทศไทย	2
แผนภูมิที่ 3	แผนภูมิแสดงจำนวนผู้ป่วยที่มีและไม่มีโรคทางผิวหนังและเชือบุ แบ่งตามอายุ	22
แผนภูมิที่ 4	แผนภูมิรูปวงกลมแสดงโรคทางผิวหนังและเชือบุที่พบ	23
แผนภูมิที่ 5	แผนภูมิแสดงค่า Mean CD4 ของโรคผิวหนังและเชือบุที่พบ	24